

Pol da Korin Amìn do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Korin pañmuwukbi dìwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi toptopmi dìwari da yoyinqet gulusuñ aŋek Pol abiñ yipgwit. Pol da Korin amìn gat gen uñun aŋmilip ak do nandagit, ae iyı do Piñkop dakon yabekbi bamisi kinda yan nandan iñni do papia on mandagit. Yan aŋek ae kosiri kinda gat tagisi nandan yom do aŋek papia on mandagit.

Gen mibiltok wasaŋek mandagit uñjungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amìn do yipgut uñun do yosok. Gen uñun dima yip do nandagit, mani kwen wiçik aŋek yanba yokwi tok aŋ imgwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen uñun nandanek aŋpakni pañmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Uñun bisapmon pañmuwukbi Judia miktimon egipgwit uñun yokwisi egipgwit, do Pol uñun do moneñ pañki yom do moneñ pañmuwukgit. Do kılampi 8 ae 9 non Pol da Korin miňat aminyo da pi uñun do moneñ pañmuwutni do buri pañtagap ak do gen yipgut.

*Pol da Piñkop da yabekbi kabı do pi yomgut uñun
do yagıt*

(Kılampi 1-7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Piñkop da iyı da galaktogon pi uñun namgut. Nak

gat ae notnin Timoti gat da papia on Piňkop dakon paňmuwukbi Korin kokup papmon ekwaň gat, ae telagi paňmuwukbi morap Akaia provinskon ekwaň, ji kisi do mandaň damamak.

² Piňkop Datnin gat ae Amiň Tagi Yesu Kristo gat da nandaň yawok damiňek butji paňyawot abal yawori tosak do bísit amak.

Piňkop da jigi bisapmon butnin pańteban asak

³ Amiň Taginin Yesu Kristo dakon Piňkopni ae Datni uňun aňkisineň. Uňun Datnin bupmí ami, ae amiň morap jigi pań uňun butni pańteban asak dakon Piňkop.

⁴ Jigi bisap morapmon butnin pańteban asak. Piňkop da butnin pańteban asak, uňuden gín nin da jigi mibili mibili pań amiň morap buri pańteban amanj.

⁵ Tepmí madep Kristo da pagit uňuden gín ninyo kisi pamanj. Ae Kristo da butnin pańteban aban butnin yaworisi tosok.

⁶ Nin jigi pamanj bisapmon ji da but yawot pani ae Piňkop da ji yokwikon bań tímítjak uňun do aňek pamanj. Ae Piňkop da butnin pańteban aban butnin yaworisi tosok bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do aňek Piňkop da yan asak. Ji tebai agek nin da tepmí pamanj uňuden gín tepmí pani kań, Piňkop da butji pańteban akdisak.

⁷ Ae ji jigikon tebaisi atdaň yaňsi nandaň damaň, nido ji nin gat kisi jigi kalonji pamanj, ae nin gat kisi but yawot kalonji tímítdamanj yaňsi nandamanj.

8 Not kabi, nin Esia provinskon jigi pagimanj uñun ji da nandani do nandamanj. Jigi madepsi da nin pabin nipmanek uñun da tapmimnин pabigit. Aban nin kimotdamañ yañsi nandagimanj.

9 Asisi, kimot akdamañ yañsi nandagimanj. Nin tapmimnин madep dima yañsi nandanen do jigi uñun noman tañ nimgut. Piñkop amin kimakbi kimoron banj paban pidot pidot amin uñun dagin nin aripmi tagi pañpulugosak yañsi nandanen do jigi uñun pagimanj.

10 Uñun jigi pañek kimoronsi kigimanj, mani Piñkop da kimoron banj pañpulugagit, ae don yo kisi nin jigikon banj timtidisak. Jigi morap noman tañ nimni bisapmon Piñkop da nin jigikon banj pañpulugokdisak yañsi nandañ teban tomañ.

11 Mani ji nin pañpulugañek bisit aba Piñkop da amin morapmi dakon bisitni nandañek nin pañpulugosak. Añakwan amin morapmi da Piñkop da ninon pañpulugok asak uñun kañek ya yan iyini.

Pol da Korin amin top dima yoyigit

12 Nin yañsi nandamanj, on miktimon Piñkop da nin pañpulugañakwan nin anpak telagisi amanj ae gen bamisi banj yomanj. Ae jikon yan ginsi agimanj. Nin on miktim dakon nandañ kokwin tagisi dima yolgumañ. Piñkop da nin nandañ yawok nimñek pañpulugagit, do nin anpak agimanj uñun do nandano wígisak.

13-14 Nin papia mandanj yopno jikon oban bisapmon gen ji da manjiñek mibili tagi nandañ pisogi uñun banjin mandamanj. Asi, bisap

diwarikon gen mandamañ ji da mibili dîma nandañ. Mani nin gen morap mandamañ uñun ji da pakyânsi nandani do nandamañ. Ae Amîn Tagî Yesu tobil apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandamañ yañ gin ji da nin do tagisi nandani do nandamañ.

15 Nak yanjsi nandagim, do abiñ dandanek panjulugoko kisik kisik aba kosirî bamori asak do nandagim.

16 Nak Masadonia provins kîk do obiñ ji dandanek don Masadonia kikeñ yañ nandagim. Ae don Masadonia da tobil obiñek ji dandanapbo ji da kosit agipbeñ dakon yo di anjuluganþa Judia miktîmon kikeñ yañ nandagim.

17 Obiñ dandak do nandak nandak agim uñun kalkali agim yañ nandañ, ma? Nak yo ak do nandak nandak asat uñun miktîm amîn da gen kaga da “Akeñ” yañ yanek dîma añ, nak yañ asat yañ nandañ, ma?

18 Piñkop gen morapni guramîk kimokdok, ae nin gen kagakon da “Aneñ” yañ yoneñ kañ uñun aneñsi.

19 Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Piñkop dakon Monji dakon geni jikon yañ teñteñok agîmañ. Ae disi nandañ, Kristo “Uñun akeñ” yañ yanek dîma kirinjîkdak. Bisapmi bisapmi Kristo “Abeñ” yañ yanek geni yol kîmagek asak.

20 Piñkop dakon yan teban tok geni morapmi toñ, ae uñun yañ teban tok morap da bamî toñ ani do Kristo da “Nak da akeñ” yañ yosok. Mibili yañ do nin Yesu da manon da Piñkop dakon man awigek

“Uñun asi” yan yomañ.

21 Piñkop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadañek pañteban aban tebaisi akgamanj. Ae uñun da nin gat ae ji gat kisi iyi do manjigit.

22 Uñun iyi dakon amin ekwamañ dakon tilak yiþman nimgut. Ae Wupni nin da buron yiþgut, do Piñkop da nin do yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit uñun gat kisi don timitdamañ yanji nandamañ.

Pol Korin tepmi dima kigit

23 Nak gen bamisi yosot uñun Piñkop da nandisak. Do uñun da manon da bamisi yan dayisat, nak Korin tepmi dima opgum nido gen tebai dayiko jigi pani do dima nandagim.

24 Ji nandanj gadat anjek anpak yanji anjek egipni dakon kila aminji egip do dima galak tomañ. Ji nandanj gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da amañ.

2

1 Yañdo, nak kalip obinjek jigi damgum uñudeñ ae kosiri kinda gat jigi dam do dima nandagim.

2-3 Jigi dabo but yokwi nandani kañ, naminon kisik kisik paken? Ji dagin kisik kisik namdanj, do jikon obinjek butjik pak do dima galak tosot. Mibili yan do anjek papia mandañ damgum. Ji nandanj, nak yo kinda do kisik kisik abenj kañ, jiyo kisi kisik kisik akdan gin.

4 Nak papia uñun mandagim bisapmon but yokwi anjek kunam pakbino madepsi mawit. Mani papia uñun butjik dam do anjek dima mandagim.

Nak da ji do but dasi galaktaŋ damisat yanſi nan-dani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipmanj imni

⁵ Jikon yokwi agit amin uŋun da nak naŋ jigi dima namgut, uŋun da ji baŋ jigi damgut. Nak uŋun do gen tebai dima yok do nandisat.

⁶ Yokwi agit amin kobogi timitjak do jikon amin morapmi da yawit uŋun aripmi. Jigi di gat timitjak do dima yoni.

⁷ Diwarini yipmanj iminjek butni aŋteban ani. Butjik madepsi nandaban uŋun da obisi di abinj yipban.

⁸ Yaŋdo, ji da but dasi sigin galaktaŋ imanj yan yolini do nak da uŋun ani dosi dayisat.

⁹ Papia uŋun mandaŋ damgum uŋun ji paŋkilik dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikgaŋ bo dima, uŋun kok do aŋek mandagim.

¹⁰ Ji amin kinda dakon yokwini yipmanj imni kaŋ, nakyo kisi yokwini yipmanj ibenj. Ae yokwi kinda nak da yiŋipmi tosok kaŋ, nak ji paŋpulugok do Kristo da dabilon yokwi uŋun yipmanjdat.

¹¹ Yaŋ asat nido Sunduk da nin paŋkiligek dima pabinj nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabinj nip do pi niaŋ asak uŋun nandamaŋ.

Pol Taitus kok do nandagit

¹² Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yan teŋenjok ak do abinj altagim bisapmon, Amin Tagi da geni yoyikeŋ do kosit tagisi yipmanj namgut.

13 Mani butno yawori dima tagit, nido notno Taitus dima kagim. Do nak Troas kokup pap amin galok gen yoyiniek Masadonia provinskon kigim.

Piñkop da tapmimon yabekbi emaron teban ton

14 Mani nin Piñkop ya yaŋsi iyamaŋ, nido Kristo da uwalni pabin yopgut. Ae Piñkop da mibil taŋ niminjakwan nin iyı dakon amin kabini buŋon da yolgaman. Uŋun da nin parŋtagap aban Kristo dakon mibili yono uŋun da yo kibaŋi tagisi da yan dukwan dukwan kisak.

15 Asi, nin yo kibaŋi tagisi paŋalon aŋ uŋun yombem baŋ Kristo da timik Piñkop do paret asak. Uŋun kibaŋ Piñkop da yokwikon baŋ timikdak amin gat, ae Tipdomon pigikdaŋ amin kisi da nan-dan.

16 Amiŋ Tipdomon kwaŋ uŋun kibaŋ uŋun da kimot dakon kibaŋni asak, mani amin Piñkop da yokwikon baŋ timikdak uŋun kibaŋ uŋun da egip egip dakon kibaŋni asak. Namin dasi yabekbi pi aripmi tagi asak? Nin da aripmi dima.

17 Amiŋ morapmi da Piñkop dakon gen yan tenjeŋanek moneŋ ilikgaŋ nin uŋudeŋ dima aman. Piñkop da iyı pi uŋun nimgut, ae nin top dima yomaŋ. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Piñkop da dabilon gen nimgut uŋun but dasi nan-danek yan tenjeŋomaŋ.

3

Yabekbi uŋun saŋbek saŋbek kalugı dakon pi amin

1 Nin aenin ji da nin do nandaba wiawan nimni yaŋon da gen on yoman yaŋ nandaŋ, ma? Bo ae amin diwari da aŋ uŋudeŋ nin da amin diwari yoyino uŋun da nin amin tagisi yaŋ ji da nandani do papia mandaŋ niba damneŋ yaŋ nandaŋ, ma? Bo ae nin da dayino ji da papia uŋuden kinda mandaŋ nimni yaŋ nandaŋ, ma? Uŋun dimasi.

2 Disi uŋun nin dakon papia yombem da egakwa amin da aŋpaknin pindakganj. Uŋun papia dakon gen butninon mandabi do amin morap da tagi manjiŋek nandani.

3 Ji papia kinda Kristo da mandaŋ yiŋban apgut da yaŋ ekwaŋ. Pi aŋapno Kristo da papia uŋun mandagit. Uŋun kilda mandak naŋ dima mandagit, uŋun Piŋkop dagok dagogi mini egisak dakon Wup naŋ mandagit. Ae tipmon dima, amin buron mandagit.

4 Nin Kristokon gadagimanj, do Piŋkop da dabilon gen uŋun asi yaŋsi nandamanj.

5 Nin da nin uŋun pi aripmi dima anen, do nin da yo kinda agimanj yaŋ dima yoneŋ. Piŋkop kalonjı dagin tapmim niban pi uŋun amanj.

6 Ae uŋun da nin panjuluganjban sanbek sanbek kalugi dakon pi amin dagagimanj. Sanbek sanbek uŋun gen teban papiakon mandawit uŋun yombem dima, uŋun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgoŋ, mani Wup da egip egip yomisak.

7 Piŋkop dakon gen teban da kimot aŋalon agit. Piŋkop da uŋun gen teban tipmon mandagit

bisapmon tilimni madepsi gat kisi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabılñi madepsi teñteñagit, aban Israel amin da arıpmi dıma kokogi agit, ae don teñteñi uñun yawokgit.

⁸ Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak uñun da gen teban dakon tilimni yapmanek uñun da wagil madepsi teñteñosok.

⁹ Gen teban dakon pi uñun nin gen pikon nipmapmanek pasilneñ do yosok. Mani uñun teñteñi madepni gat apgut, do nin nandamañ, Piñkop da dabilon kilek tok dakon pi uñun dakon tilimni uñun wagil madepsi daman.

¹⁰ Yo kalugi Piñkop da asak dakon tilimni uñun madepsi daman, aňakwan yo kalipmi dakon teñteñi uñun moniňisok, do yo kalipmi dakon teñteñi si pasıl mudok do yan asak.

¹¹ Yo kalipmi uñun toktogisi dıma tagit, mani uñun tilimni gat apgut, do yo kalugi toktok teban tokdisak uñun dakon tilimni da madepsi daman teñteñosok.

¹² Uñun teñteñi da ninon madepsi teñteñajawan nandañ teban tanek jomjom aman, do nin pasol pasoli miňi uñun do yan teñteñomanj.

¹³ Moses da agit nin yan dıma aman. Uñun tomno dabılñikon teñteñi madep uñun kiň yawogakwan Israel amin da dıma koni yan do ımal nan tomno dabılñi wıtjigit.

¹⁴ Mani Piñkop da Israel amin dakon nandak nandak dakon kositni wamanj sopgut, ae abişok yo kisi yan gin tosok. Saňbek saňbek kalipmi dakon gen manjan bisapmon ımal da yan nandak

nandak kositni wamañ sopmañakwan gen dakon mibili díma nandañ pisonj. Nido Kristo nandañ gadañ imijapno uñun kosiron dagin Piñkop da imal tím uñun kwiniñdak.

¹⁵ Asi, kalip da wiñ ae abisok ekwamanjon Moses dakon gen teban manjan bisap morapmon imal tím da nandak nandak kositni sopmañ yomisak.

¹⁶ Mani but tobil aňek Amín Tagíkon kísak amín Piñkop da imal tím uñun kukwañ imisak.

¹⁷ Nak Amín Tagí do yosot uñun Wup do yosot. Ae Amín Tagí dakon Wup amin kíndakon egísak kanj, uñun amin pulugañbi da egísak.

¹⁸ Nin kísi morap yo kínda da tomno dabílnin díma wítjisak. Do Amín Tagí dakon tilim madepni da ninon yamañakwan nin da pakbi idap yombem da yañ uñun teñteñji pañtobílapno amínon kísak. Teñteñji uñun Amín Tagíkon da abiňek nin kulabík aban iyí yombem dagomañ. Ae Amín Tagí dakon Wupni ninon pi aban teñteñni ninon madepsi pap-tosok.

4

Yabekbi uñun miktiñ kwoba yombem

¹ Piñkop da bupmí nandañ nimíňek pi on nimgut, do jígi noman tañ nimañ bisapmon pi díma yípmáñgamañ.

² Dimasi. Nin aňpak mayagi ae top aňpak morap manji kíli yomgumañ. Nin amin díma pañkewalgamañ, ae Piñkop dakon gen kulabík díma amanj. Nin gen bamí nomansi yañ teñteñjanapno

amin da nin dakon aŋpak kokwinigek Piŋkop da dabilon pi kilegisi aman yan kaŋ nandanyo aŋ.

³ Ae amin diwarı īmal tím da tomno dabilni wítjiŋakwan Gen Bin Tagisi nin da yan teñteñomaŋ uŋun díma nanday pisoŋ kaŋ, uŋun amin Tipdom dakon kosit naŋ aŋek díma nanday pisoŋ.

⁴ On miktim dakon piŋkop toptopmi Sunduk uŋun da amin nanday gadat díma aŋ dakon nandak nandak kositni sɔpgut. Aban Kristo Piŋkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon teñteñini da uŋun amin da butgwan aripmi díma pīgisak.

⁵ Nin yan teñteñok aŋek nin do díma yomaŋ, nin yan teñteñok aŋek yan yomaŋ, “Yesu Kristo uŋun Amín Taginin, ae uŋun dakon man pīdosak do aŋek ji dakon oman monji ekwamaŋ.”

⁶ Nak uŋun yosot nido kalipsigwan Piŋkop da yan yaŋyaŋ:

“Pilin tukgwan teñteñi tagi teñteñosak.”

Iyi dakon teñteñi da abin nin da buron madepsi teñteñagait. Nin Kristo dakon tomno dabilni kaŋek Piŋkop dakon tilim madepni kaŋ nandanyo aman.

⁷ Mani yo tagisisi uŋun yabekbi nin miktim kwoba tepmi tasik togı yombem da kagagwan ninon toŋ. Amin da uŋun tapmim madepsi daman uŋun nin dakon díma, uŋun Piŋkop dakon tapmimni yan kaŋ nandanyo ani do aŋek nin da giptimmon toŋ.

⁸ Kosit mibili mibilikon da jigi noman tan nimaj, mani uŋun da tapmimnin díma pabaŋ. Nandaba kik aŋek niaŋsi aneŋ yan morapmi nandamaŋ, mani nandak nandaknин yipno díma wítdal kigit.

4:4: Ep 2.2; Kol 1.15; Ibr 1.3   **4:6:** WW 1.3; Ais 9.2; 2Ko 3.18

4:7: 2Ko 5.1   **4:8:** 2Ko 1.8; 7.5

9 Amin da yo yokwisi aŋ nimaŋ, mani Piŋkop da nin dıma nipmaŋ dekdak. Amin da nindapba mığon maŋ pokgomaaŋ, mani nin dıma tasık tomaŋ.

10 Amin da nin da giptimon Yesu dakon kımot unjudon koŋ. Do amın da Yesu dakon egip egipni kisi nin da giptimon koŋ.

11 Nin Yesu dakon pi amaaŋ, do bısapmı bısapmı amın da nin si nindapba kimotneŋ do pi aŋ. Yaŋdo, si kımori giptim tımninon Yesu dakon egip egipni unjudon noman koŋ.

12 Yaŋdo, kımot da ninon pi asak, mani egip egip da jikon pi asak.

13 Piŋkop gen papiakon gen yanı tosok:
“Nak Piŋkop nandaŋ gadaŋ iŋgum, do yanı teŋteŋok ağım.”

Ae yanı gın ninyo kişi nandaŋ gadat amaaŋ, do yanı teŋteŋok amaaŋ.

14 Nido nin yanı nandaman, Piŋkop da Amin Tagı Yesu kımoron naŋ aban pıdagit, ae uŋun da nin Yesu gat kişi kımoron ban paban pıdokdamaaŋ, ae uŋun da nin gat ae ji gat kişi tımkı pankı nipban iyi da kapmatjok egipdamaaŋ.

15 Uŋun yo morap ninon noman tonı uŋun ji paŋpulugok do noman tonı. Ae Piŋkop dakon nandaŋ yawotni da miŋat aminyo morapmikon ireŋ tanı yomıŋ yomıŋ aŋ aŋ kiŋakwan uŋun da Piŋkop do ya yanı madepsi iyıŋakwa Piŋkop dakon tılimni madepsi teŋteŋosak.

16 Yaŋdo, nin pi dıma yıpmaŋgamaŋ. Giptimnin uŋun tasık tok do asak, mani gıldarı gıldarı butnır

kalugi aŋ aŋ asak,

¹⁷ nido nin nandamaŋ, jigi tepmiyo pamaŋ uŋun madepsi, mani bisap pisipmisok gin tokdaŋ. Ae uŋun da nin paŋtagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdaman. Uŋun tilim da madepsi aŋakwan abisok jigi pamaŋ uŋun yapmaŋ mudosok.

¹⁸ Yanđo, yo dabıl da si pindari uŋun do dabılınin uŋudon dıma yipmaŋ gamaŋ. Nin yo dıma pindari uŋun do dabılınin kak gımansı uŋudon gin yipmaŋ gamaŋ. Nido yo dabıl da pindari uŋun bisap pisipmisok gin tokdaŋ, mani yo dıma pindari uŋun toktogiſi tokdaŋ.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin uŋun ımal yut kabən yombem. Nin nandamaŋ, uŋun miktım dakon ımal yut kabən uŋun tasık tosak kaŋ, Piŋkop da nin do yut ɻwakɻwari kında nimdisak. Uŋun yut amin kisit da dıma awalbi, Kwen Kokupmon abidaŋapno toktogiſi tokdisak.

² Nin abisok miktım giptim gat kisi egek iyon iyon yan ekwamaŋ. Nin Kwen Kokup dakon giptim uŋun abidono uŋun da ımal da yan waban egipneŋ dosi nandamaŋ.

³ Nido ımal uŋun wamneŋ bisapmon nin molaŋ dıma egipdaman.

⁴ Nin miktım dakon giptim gat sigin egek jigi paŋek iyon iyon yomaŋ. Mani on miktım giptim wagıl yipmandet do dıma nandamaŋ. Nin giptim

kalugi uñun abidono uñun da giptimnin kímot asak uñun ímal nañ yan waban egip egip teban egipneñ dosi nandamañ.

5 Piñkop da iyí uñun egip egip abidoneñ do aŋnoman agit. Ae Wupni nin do nimgut, do nin yan nandamañ, yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit uñun gat kisi don nimdisak.

6 Nin uñun do nandañek uñun da butnin panjeban asak. Nin nandamañ, nin giptim tímnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwamañ.

7 Mibili yan do nin yo dabil da si pindagek dima ekwamañ, nin nandañ gadaron dagin ekwamañ.

8 Asi, nin nandañ teban tanek akgamañ. Nin on giptim yipmanek Amin Tagi da kokupmon kíno yomaninsikon uñun gat kisi egip do nandamañ.

9 Yañdo, on miktím giptimon ekwamañ, bo ae on giptim yipmanek Amin Tagikón kwamañ, nin bisapmi bisapmi iyí aŋpak galak tosok uñun yol do madepsi galak tomañ,

10 nido nin kisi morap Kristo da iŋamon gen pikon atdamañ. Agek miktím giptimon egipgumanj bisapmon aŋpak tagi bo yokwi agiman uñun da aripmon tomni tímitedamañ.

Nin miŋat aminyo paŋpulugono Piñkop gat but kalon an

11 Yañdo, nin Amin Tagi do pasolgomañ, do miŋat aminyo nandak nandak kulabik aŋek Piñkop nandañ gadañ imni do pi tebai aman. Piñkop da nin dakon but pindakdak. Ae jiyo kisi butjikon da nin pi kilegisi aman yan nandani do nandisat.

12 Gen on ji da man madep nimni yaŋon da dıma yomaŋ. Ji da nin dakon anjpak do tagisi nandani yaŋon da yomaŋ. Amin diwari da man madep doğın kısık kısık anjek amin butgwan yo bamısı toŋ uŋun do dıma nandaŋ. Nin ji da uŋun amin dakon geni kobogi paŋtobił yomni do nandamaŋ.

13 Amin da nin do ɻugigi yaŋ yoŋ kaŋ, nin da Piŋkop dakon pi aman do anjek uŋun do yoŋ. Ae nin nandak nandak kilegiſi timigek pi aman kaŋ, nin ji paŋpulugok do anjek pi uŋun aman.

14 Kristo da nin do but dasi galaktanı nimiŋek nin paŋtagap aban pi tebaisi aman. Nido nin yanſı nandamaŋ, amin kalonjiſi kinda da nin kisi morap dakon tamo abidaŋek kimakgit, do nin kisi morap kimakgiman.

15 Uŋun da amin kisi morap iyi doğın nandaŋek dıma egipni do anjek kimakgit. Kristo nin dakon tamo abidaŋek kimakgit da ae Piŋkop da aban pidagit uŋun do nandaŋek egipneŋ.

16 Yanđo, abisok da wasaŋek nin on miktım dakon nandak nandagon da amin kokwin dıma aman. Asi, kalip nin on miktım dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agımaŋ, mani abisok yaŋ dıma aman.

17 Yanđo, amin kinda Kristokon gadasak kaŋ, Piŋkop da anjkaluk aban amin kalugi kinda dagosok. Mao! Anjpak kalipmi pasılakwan anjpak kalugi kili noman tak.

18 Piŋkop da iyi egip egip kalugi uŋun nimisak. Kalip nin uŋun dakon uwal egapno Kristo da nin paŋpulugaŋban Piŋkop gat but kalon agımaŋ. Ae

miñat aminyo timik pañapno Piñkop gat but kalonj ani do nin do pi uñun nimgut.

19 Nido Piñkop Kristokon pi anjakwan miñat amín morap miktími miktími ekwañ uñun timik iyíkon pañapban but kalonj awit. Uñun yokwi morapni awit uñun do sanberéjek díma nandaj yomgut. Ae Piñkop da miñat aminyo timik iyíkon pañapban but kalonj ani dakon gen bin miñat aminyokon yoyíneñ uñun dakon pi nimgut.

20 Yañdo, nin Kristo dakon iñam abidañek geni yañ teñtejok amañ. Piñkop da nin dakon gen kagakon da miñat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yañsi dayamanj, “Ji Piñkop gat uwal tosok uñun yípmañek Piñkop gat but kalonj ani.”

21 Kristo yokwi kinda díma agít, mani Piñkop da nin pañpulugok do añek yokwi morapnin Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kinda dagagít. Nin Kristokon gadañek Piñkop dakon miñat aminyo kilegisi aneñ do yañ agít.

6

Yabekbi pi añek jigí morapmi pawit

1 Nin Piñkop gat kísi pi kalonj añek tebaisi yañ dayamanj, “Ji Piñkop dakon nandaj yawotni yípba bamí mini dí tañban.”

2 Piñkop da yañ yosok:
“Nak ji pañpulugoken bisap yípgumon bisitji nandagím.
Ae yokwikon bañ timit timit gildaron ji pañpulugagím.”

Nandani. Abisok Piñkop da nin pañpulugosak dakon bisap. Abisok nin yokwikon banj timitjak dakon gildat.

³ Nin amin da pi aman uñun do yanba yokwi tok anek dima moni yañon da pi amanjon gulusuñ kinda dima aman.

⁴ Nin Piñkop dakon oman monji egek bisapmi bisapmi miñat amin morapmon anpak tagisi banj yolamañ. Jigi mibili mibili noman tanj niba nin tebaisi akgamañ.

⁵ Obisi baljoñ, ae dam tebanon nipmañgañ, ae uwal da pañdagat anek jampi nandanek gen tebai niyan. Ae pi tebaisi anek dipmin tagi dima pokgomaj, ae jap do aman.

⁶ Anpak gwaljigí minisi banj aman, ae nandak nandak tagisi banj timikgamañ. Jigi noman tanj niba but yaworon da ekwamañ, ae miñat aminyo do anpak tagisi anyomamañ. Telagi Wupmon tapmim uñudon timikgamañ. Amín do bamisi but dasi galaktan yomamañ.

⁷ Gen bamisi banj yan teñteñomañ, ae Piñkop da tapmimon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgañ uñun da tilak anpak kilegi timigek Piñkop dakon pi aman.

⁸ Amín diwarí da manin pawikwañ, ae diwarí da manin pabañ. Amín diwarí da manji gen yan nimañ, ae diwarí da anpak tagi aman yan yon. Amín diwarí da nin do top amín yan yon, mani gen bamisi banj yomañ.

⁹ Amín da dima nandañ nimañ da tilak ekwamañ, mani nandañ nimañ. Kimoron kwamañ,

mani sigin ekwamañ. Amiñ da nin tebaisi baljoñ, mani díma nindapba kímokgomañ.

¹⁰ Butjík pañek ekwamañ, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwamañ. Nin yoni mìni amín da ekwamañ, mani amín pañpulugono yo morapmisi tímikgañ. Yonin mìni, mani yo morap kísi nin dakon gin.

¹¹ Korin amín, gen dayamañ uñun nomansi dayamañ. Nin but dasi galaktañ damamañ.

¹² But dasi ji timit do díma kurak tomañ, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandañ.

¹³ Nak dat kinda da monji yoyísak uñun da tilak yanç dayisat, ji nin do but dasi galaktañ nimni.

Nin Piñkop dakon yutni

¹⁴ Nandañ gadat díma añ amín gat gadat gadaron da pi díma ani. Añpak tagi gat añpak yokwi gat tagi pañmuwutneñ? Bo teñteñi gat pilin tuk gat tagi pañmuwutneñ?

¹⁵ Kristo gat Sunduk gat but kaloñ amal, ma? Kristo nandañ gadañ imisak amín gat nandañ gadat díma asak amín gat nandak nandakni iyí iyí.

¹⁶ Piñkop dakon telagi yut gat ae kokup kídat gat tagi pañmuwutneñ? Piñkop dagok dagok mìni egisak uñun dakon telagi yutni ekwamañ. Kalip Piñkop da yanç yagít:

“Nak uñun amín kabi gat egípben, ae uñun da binapmon agípben.

Añek Piñkopni egapbo uñun da nak dakon miñat amín kabi egípdañ.”

¹⁷ Yanđo, Amín Tagi da sigin yanç yagít:

6:13: 1Ko 4.14   **6:14:** Ep 5.11   **6:16:** MS 26.12; 1Ko 3.16   **6:17:**

Ais 52.11; PA 18.4

“Ji uŋjun yopmaŋ degek disi dage egipni.
 Uŋjun amin dakon yoni Piŋkop da pindakban
 iŋjani aŋ uŋjun dima igayini.
 Yan anjakwa nak da ji but dasi timigek
¹⁸ Datji egapbo ji da nak dakon monji gwayono
 egipni.
 Amin Tagi Tapmim Ami da gen on yosok.”

7

¹ Notnonisi, Piŋkop da uŋjun yan teban tok morap
 nin do nimgut, do giptimninon ae wupnинон
 yokwi morap ton uŋjun kisisi sugarék Piŋkop da
 dabilon gwaljigi minisi aneŋ. Aŋek Piŋkop do
 pasalek gawak imiŋek bisapmi bisapmi telagisi
 egipneŋ.

*Korin amin but tobil aba Pol but galaksi
 nandagit*

² Ji nin do but dasi galaktaŋ nimni. Nin amin
 kinda do yokwi kinda dima agiman. Nin amin
 kinda yokwi asak do dima iyigiman. Nin amin
 kinda anjiligek yoni di dima timikgiman.

³ Aŋpakji kokwinigek gen pikon dep do dima
 yosot. Nak yan kili dayigim, nin toktogisi ji do but
 dasi galaktaŋ damamaŋ. Kimatneŋ bo egipneŋ
 nin sigin but dasi galaktaŋ damdamaj.

⁴ Ji tebaisi akgan yaŋsi nandaj teban tosot. Ji
 do tagisi nandisat, ae ji da butno aŋteban aŋ. Jig
 morapmi noman tan niman, mani ji do nandajek
 uŋjun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abin altagiman
 bisapmon yik yawotjok kinda dima agiman.

Unjudon jigi mibili mibili teri teri da abin noman tanj nimgwit. Amín da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagimanj.

6 Mani Piñkop but pañteban agak amín da Taitus yabekban abin nin dakon but pañteban agit.

7 Ae ujun gin dima. Mibiltok ji da Taitus dakon but anjteban aba ujun da ninon abin ji da anjpak tagisi awit ujun do niyinjan ujun kisi da butnin pañteban agit. Ae ji da nak nandak do madepsi galak tonj, ae yokwi awit do bupmisi nandanj, ae nak anpulugok do madepsi galak tonj, ujunyo kisi do Taitus da niyigit. Niyinjan kisik kisik da butno tugagit.

8 Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani ujun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok bupmi dima nandisat. Papia ujun da butjik damgut, mani ujun do bisap pisipmisok gin nandawit.

9 Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik ujun pawit da jikon but tobil pañalon agit ujun do anek kisik kisik asat. Piñkop da iyi butjik ujun damgut, do nin da gen yiþgumanj ujun da ji dima pañupbal agit.

10 Butjik Piñkop da pañalon asak ujun da ninon but tobil pañalon asak. Ae but tobil ano Piñkop da nin yokwikon bañ timikdak, do butjik pamañ da jigi dima nimisak. Mani on miktim dakon butjik da kimot pañalon asak.

11 Ji pakyañsi nandani. Butjik Piñkop da damgut ujun da jikon anjpak tagi mibili mibili pañalon agit.

Uñun da ji pañtagap aban jigisi tepmisi pañmiliç ak do pi awit, ae japmî nandajek suñ agit amîn uñun tebaisi iyîwit, ae Piñkop do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae suñ agit amîn uñun añpakni añmiliç ak do pi tebai awit. Ji uñun añpak morap awit uñun da jikon gulusun kînda dima tosok yanç nolisak.

12 Nak papia uñun suñ agit amîn gat ae yokwi añ imgut amîn uñun bamot do nandajek dima mandagim. Piñkop da dabilon ji nin do but dasi galaktanç nimanj uñun ji da pakyañsi nandani do nandagim. Mibili yanç do añek papia uñun mandagim.

13 Uñun añpakji da nin dakon but pañteban asak.

Asi, ji da butnin pañteban awit, mani uñun gin dima, nin kisik kisik madepsi agimañ, nido ji da Taitus dakon nandaba kikni añmiliç aba butni yaworisî tagit.

14 Kalip nak ji dakon añpak tagisi do Taitus iyînek manji pawigigim. Ae geno uñun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon añpak do gen morap yagim uñun bamisi gin. Gen morap dayigimanañ uñun bami gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen uñun yagim uñun kisi bamisi gin.

15 Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wîkwan imiñek pasal nimnimikyo añek abidañek geni guramikgwit. Uñun da uñun añpak awit uñun do sigin nandañ egek ji do nandaban yo madepsi asak.

16 Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da añpak kilegisi gin akdan yançsi nandisat.

Paret ak do tagap tok ani

(Kilapmi 8-9)

8

Pañmuwukbi da Judia amin pañpulugok do paret awit

¹ Not kabi, Piñkop da Masadonia pañmuwukbi do nandañ yawok yominek pañpulugagit uñun do dayikdisat.

² Jigi madepsi noman tañek uñun da nandañ gadatni pañkewalgit. Uñun bisapmon bupmisi egipgwit, mani kisik kisik madepsi añek amin diwari pañpulugok do moneñ morapmi pañmuwukgwit.

³ Nomansi yanşı dayisat, uñun da iyi dakon galaktok yolek paret awit. Moneñ yomyomi dakon tilak yapmañek madepsi yomgwit.

⁴ Uñun da nin kisi da telagi pañmuwukbi Judia ekwañ uñun pañpulugonej do tebaisi niyiwit.

⁵ Ae paret awit uñun moneñ bañgin dima awit. Mibiltok iyi bañ Piñkop do paret awit. Ae Piñkop dakon galaktok yolek iyi bañ nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da niañon da paret wasañek ani uñun do dayigít, do jikon tobil kiñek paret dakon pi ari mudoni yan dayisak do nin da tebai iyigiman.

⁷ Ji yo morapmon añañ tagisi ari. Ji Piñkop tebaisi nandañ gadañ imaj, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Piñkop dakon pi ak do galagi madepsi nandañ. Ae nin do but dasi galaktañ nimañ. Yanđo, nandañ yaworon da paret ak do nandañ uñun but dasi nandañek kilegisi ani.

8 Ji da si anisi do gen teban dima yipmañdat. Masadonia pañmuwukbi da paret ak do buri piñon, jiyo yan gin paret ak do butji piñoni kañ, nak da ji asisi amín do but dasi galaktañ yomañ yan nandañ daben.

9 Ji Amín Tagi Yesu Kristo dakon nandañ yawotni uñun nandañ. Uñun yoni morapmí tañ imgut, mani nin pañpuluganjan yo morapmisi timitnej do aŋek bupmí aminsi dagagit.

10 Kili paret pañmuwutdañ uñun do nandak nandak daben. Apma bilak do ji pi uñun wasaŋek paret ak do galagisi nandawit.

11 Do pi uñun aŋ mudoni kañ tagisi. Kalip butji piñonba pi uñun ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yan gin yo tañ damañ uñun da arípmón tepmí aŋ mudoni kañ tagisi.

12 Amín kinda paret akdosi nandaŋek yo tañ imañ da arípmón paret asak kañ, Piñkop da uñun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mīni kañ, uñun kisi tagi yan nandisak.

13 Ji da jigi madepsi pañakwa amín diwarí tagisi egipni yanjan da dima yosot. Nin kisi tilak kalonjikon gin egipneñ do nandisat.

14 Abisok yosi morapmí tañ damañ, do wadak wadak aŋ amín tagi pañpulugoni. Ae don, ji da wadak wadak ani kañ, uñun yoni morapmí tañ yomnikon ji tagi pañpulugoni. Yan ani kañ, ji kisi morap tilak kalonjikon gin tagi egipni.

15 Piñkop gen papia da uñun do yan yosok:
“Amín jap morapmí similgwit uñun tilakni yapmanek dima similgwit,

ae amīn kalonjisok similgwit jap do wadak
wadak dīma awit.”

Pol da amīn yabekban Korin kīwit

¹⁶ Nak Piŋkop ya yan iyisat. Uŋun da Taitus dakon but antagap aban nin da ji paŋpulugok do nandamaŋ uŋun yo kīsi yan gin nandisak.

¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yan yagıt. Mani iyı jikon op do madepsi galak tagıt do jikon obisak.

¹⁸ Ae notnin kinda gat yabetno uŋun gat kīsi obamal. Uŋun amīn paŋmuwukbi morapmon Gen Bin Tagisi yan teñteñok dakon man bini toŋ amīn kinda.

¹⁹ Ae uŋun gin dīma. Nin gat kīsi agek nin paŋpuluganban nin kīsi da paret uŋun timik paŋkineŋ do paŋmuwukbi da manjiwit. Nin Amīn Tagi man madep im do nandamaŋ, ae miŋat amīnyo paŋpulugok ak do galagisi nandamaŋ uŋun amīn da kaŋ nandanjo ani do pi uŋun amāŋ.

²⁰ Nin paret madepsi uŋun paŋmuwaŋ uŋun nin da kīlani amāŋ uŋun do amīn kinda da yanba yokwi tok kinda dīmasi asak do nandamaŋ. Yanđo, notnin uŋun abidono kīsi akwamaŋ.

²¹ Nin anpak kilegisi gin ak do nandamaŋ, ae Amīn Tagi da dabilon gin dīma, miŋat amīnyo da dabilon kīsi ak do nandamaŋ.

²² Ae nin notnin kinda gat yabetno amīn bamot gat kīsi kwaŋ. Bisap morapmi pi mibili mibilikon anjkilik kono pi but dasi aban kāgi maŋ. Uŋun ji da pi tagisi akdaŋ yanſi nandisak, do pi uŋun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Taitus kīli nandan iŋgwit. Taitus uŋun nak gat gadaron da ji paŋpulugok do pi

kalonjı amak. Ae amın bamot do yaŋsi nandani, uŋjun paŋmuwukbi dakon iŋjam tı̄migek akwamal, ae Kristo man madep imamal.

²⁴ Ji uŋjun amın anpak tagisi anjomni, aŋakwa paŋmuwukbi morap da ji da amın do but dasi galaktanı yoman yan nandaŋ damni. Ae nin da ji dakon man isal dogin awikwamaŋ yan dı̄ma nandani.

9

Jerusalem paŋmuwukbi do paret paŋmuwutni

¹ Ji nin da telagi paŋmuwukbi Jerusalem ekwanı uŋjun do paret paŋmuwukgamanı uŋjun dakon geni kılı nandawit, do gen dubagi dı̄ma mandaken.

² Nak nandisat, ji amın paŋpulugok do galagi madepsi nandaŋ, do Masadonia mı̄nat aminyokon manji pawigisat. Nak yan yoyisat, “Apma bı̄lagon da wiŋ abisok Akaia paŋmuwukbi paret ak do tagap tawit da ekwanı.” Gen uŋjun nandawit bisapmon burı̄ piðanja iyı̄yo kisi paret ak do tagisi nandawit.

³ Mani nak da ji dakon man pawigisat uŋjun gen isali dı̄ma asak do nandisat. Ae nak ji da paret yop do kılı tagap tawit yan kılı yoyigim, do amın kapbi uŋjun yabekgo obiŋ ji paŋtagap aba paret yop do wagil tagap tanek egipni yan do yabekdat.

⁴ Ji paret ak do wagı̄lsı̄ tagap tan yanı̄si nandamaŋ. Mani nak gat Masadonia amın dı̄ gat da obiŋ dandano ji dı̄ma tagap toni kaŋ, nak gat ji gat kisi mayagi pakdamanı.

⁵ Yanđo, nak amın kapbi uŋjun yabekgo mibıltanı̄ jikon obiŋ paŋpulugaŋba paret uŋjun yop do yawit uŋjun paŋmuwutni do nandisat. Do nin da opneŋ

bisapmon amīn da ji but galagon da paret aŋ yan dandani. Nin da teban teban yanapno aŋ yan dīma nandani.

⁶ Ji gen on do nandani. Jap kalonj̄isok kwaokdak amīn uŋjun bam̄i kalonj̄isok pasak. Ae jap morapm̄i kwaokdak amīn uŋjun bam̄i morapm̄i pasak.

⁷ Do ji morap kalonj̄ kalonj̄ nandaŋ kokwin aŋek paret niaŋ da yop do nandaŋ uŋjun da arīpm̄on yopni. Amīn kinda butj̄igōn da bo ae amīn da teban tebanon da dī yopban. Piŋkop da amīn but galagon da paret asak uŋjun do galak tosok.

⁸ Ae Piŋkop da yo tagisi morapm̄i arīpm̄i tagi damīŋakwan yo kabisi morapm̄i akdaŋ. Aŋakwa yosi arīpm̄isi taŋ damīŋakwa amīn diwarī tagi paŋpulugoni.

⁹ Piŋkop da papiakon gen yan tosok:
“Amīn kilegi amīn da jap yet tīntīŋoŋ uŋjun da tilak bupm̄i amīn do yo morapm̄i yomisak.”

Anjpakni kilegi uŋjun toktogisi taŋ aŋaŋ kisak.”
¹⁰ Piŋkop da jap kwaokdak amīn do jap yet imisak, ae jap iiban nosok. Uŋudeŋ ḡin Piŋkop da yo morapm̄i dabān arīpm̄isi akdaŋ. Ae amīn da pi-gaga jap yet kwaogek don bam̄i morapm̄isi toŋ uŋjun da tilak anjpakji kilegi da morapm̄isi tokdan.

¹¹ Piŋkop da yo morapm̄i damīŋakwan ji da amīn diwarī tagi paŋpulugoni. Ae ji da paret paŋmuwutni uŋjun nin da wadak wadak amīn do yomiŋapno uŋjun do Piŋkop ya yan iyikdan.

¹² Do ji da paret ani uŋjun da Piŋkop dakon miŋat amīnyo paŋpulugaŋban wadak wadak saŋbeŋek

dima ani, ae uŋun do aŋek Piŋkop do ya yan
madepsi iyıkdaŋ.

¹³ Ji da paret ani uŋun da aŋpakji tagisi noman
paŋalon akdisak. Ae ji da Kristo dakon Gen Bin
Tagisi abidawit da tagisi guramikgaŋ yan amīn da
dandani. Ae ji da uŋun gat ae amīn diwari gat
kisi do yo morapmi yomiŋjakwa uŋun do Piŋkop
anķisini.

¹⁴ Ae Piŋkop dakon nandaŋ yawotni jikon tugosok
yan dandani, do ji do but dasi galak taŋ damiŋek ji
do bísit ani.

¹⁵ Piŋkop da but galak do yo nimgut uŋun madepsi
damān, gen kaga da arípmi dima yogogi. Do nin
Piŋkop ya yaŋsi iyineŋ!

Amīn diwari Pol do yanba yokwi tok aba geni paŋmilip agit

(Kilapmi 10-13)

10

*Pol da amīn abiŋyip do awit dakon geni paŋmilip
agit*

¹ Amīn diwari da yanba yokwi tok aŋ namiŋek
yan yon, “Pol nin gat kaloŋi ekwamaŋ bisapmon
piŋbi egisak, mani dubagikon kisak bisapmon
tebai niyiſak.” Mani nak Pol da ji Kristo da piŋbi
egek amīn do aŋpak yaworisi aŋ yomgut uŋun do
nandaŋek gen dayikdisat uŋun do pakyaŋsi nan-
dani do nandisat.

² Yan dayisat, ji kaŋ kimoŋti. Nak jikon opbo
egipneŋ bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon
amīn diwari da yabekbi nin da on miktimón amīn

dakon aŋpak yolek pi amaŋ yaŋ nandaŋ. Nak uŋuden amin gen tebai aripmi tagi yoyiŋen.

³ Nin mikt̄im on ekwamaŋ, mani mikt̄im amin da emat aŋ uŋudeŋ d̄ima amaŋ.

⁴ Emat dakon yo tim̄kgamaŋ uŋun on mikt̄im dakon d̄ima. Uŋun Piŋkop dakon tapm̄imni uŋudon tosok, do uwal dakon tapm̄im aripmi tagi abisak.

⁵ Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Piŋkop nandaŋ im do aŋakwa kosit sopmaŋgaŋ uŋun pabiŋ yopmaŋgamaŋ. Aŋek amin dakon nandak nandak do dam tebai aŋek Kristo naŋgin yolni do yoyiŋ dekgamaŋ.

⁶ Ae nin ji do jomjom amaŋ. Ji diwarí nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabiŋ yopmaŋgaŋ amin tepmi pi yom do tagap tomanj.

⁷ Ji kwen nani baŋgin pindakgaŋ. Amín kinda iyí do nak Kristo dakon amin egisat yaŋsi nandaŋ teban tosok kaŋ, uŋun amin pakyansi yaŋsi nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin.

⁸ Amín Tagi da on pi nin da aneŋ do yaŋ dagok aŋ nimgut. Nin da ji dakon nandaŋ gadat parteban aneŋ do nandisak. Nandaŋ gadatji paŋupbal aneŋ do d̄ima nandisak. Yaŋdo, nin manin timisok di awigineŋ kaŋ, nin uŋun do mayagi d̄ima paneŋ.

⁹ Nak papiakon da ji paŋpasol ak do d̄ima nandisat.

¹⁰ Amín diwarí da yaŋ yon, “Pol da papiakon gen tebai morapmi yosok, mani iyí abiŋ nindasak bisapmon tapm̄imni m̄ini komanj, ae gen yogokni uŋun tagi d̄ima.”

11 Gen uñuden yoñ amín da pakyañsi yan nan-dani. Nin opno ji gat egipneñ bisapmon papia damgumañon gen toñ uñun da arípmón añpak uñun bañ añek egipdamaj.

12 Nin amín diwari da iyí dakon man pawikwañ nin yan díma aneñ. Ae nin dakon añpak uñun gat aríp yan díma yoneñ. Uñun amín da iyí gat tilak añek añpakti kokwinikganj. Ae notni dakon añpak iyí dakon gat tilak añek kokwinikganj. Yan an amín uñun nandaj kokwini tagi díma.

13 Mani nin man pawigík dakon tilak yapmañek manin díma pawiginenj. Nin Piñkop da pi nimgut uñun añek iyí tilak yípgut uñun yolek añpakti kokwin aneñ. Ae Piñkop da pi uñun aneñ dakon tilak yípban Korin amín ji kisi da arípmón kigit.

14 Nin manin madepsi díma pawikwamañ. Nin jikon pi agimañ, do uñun da tilagon gin manin pawikwamañ. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi díma yagimañ tam manin arípmi díma pawiginenom. Nin da mibiltok jikon abiñek Gen Bin Tagisi yan teñteñaj damgumañ.

15 Nin pi gakniñ yapmañek amín diwari da pi awit uñun do top yanek nin da agimañ yan yanek manin díma pawikwamañ. Nin ji dakon nandaj gadatji teban tosak, ae jikon pi aman uñun madepsi paptosak dosi nandamañ.

16 Ae ji da ekwañ da manjigwan miktím toñ nin uñudon Gen Bin Tagisi yan teñteñok do nandamañ. Nin amín da pi kili awit tamokon kiñ pi añek manin díma pawiginenj.

17 Piñkop gen da yan yosok:

“Amin kında yo kında do yo madepsi yan nandak
do kaŋ, Amín Tagí dogin yo madepsi yan
nandaŋ imdo.”

18 Do amín kında iyí dakon man awigisak uŋjun
Amín Tagí da dabílon mani mīni. Mani amín kında
Amín Tagí da mani awigisak uŋjun amín mani ton.

11

Pol gat yabekbi toptopmi gat dakon gen

1 Nak do bíkbík naba nandaŋ kokwini tagí díma
amín da yan gen di dayiken. Mani bíkbík kili
namgwit.

2 Piŋkop da ji iyíkon gin gadaňek egipni do
nandísak, ae nakyo kísi yan gin nandísat. Nak da
ji Kristo do manjigím, miňatjok gímonísi amín gat
díma pakbi amín kında pasak do manjíkbi uŋjun da
tilak ji Kristo do manjigím.

3 Mani tuŋon amín da Ip aŋkewalgit uŋudeŋ jikon
yan gin noman tosak do pasoldot. Nandak nan-
dakji upbal taŋba aŋpak gwaljigi mīnisi gat ae
Kristo dogin nandaŋek egip egip uŋjun di yípmáŋ
dekbam.

4 Nak pasoldot, nido amín díwari da abíŋ
jikon Yesu ɻwakŋwari kında nin da kalíp díma
dayíŋ tențenjagimaŋ uŋjun do dayan, bo ji da
wup ɻwakŋwari kında kalíp díma abídawit uŋjun
abídoni, bo gen bin tagisi ɻwakŋwari kında kalíp
nin da díma dayigimaŋ uŋjun abídoni bisapmon, ji
geni nandakdo gin tagap taŋek ekwaŋ.

5 Nandani. Uñun yabekbi ji da nandaba wukwan yomañ nak uñun dakon piñbini dima egisat yanjsi nandisat.

6 Asi, gen yogokno tagisi dima, mani nandak nandakno uñun tagisi. Uñun nandak nandakno anpak morap agimanjon kili doliğimanj.

7 Nak jikon Piñkop dakon Gen Bin Tagisi yanek uñun dakon tomni dima timikgim. Yan anek nak ji dakon man pawigik do anek naga do nandako pigit. Yan agim uñun yokwi agim yan nandañ, ma?

8 Pañmuwukbi diwarí da monej naba uñun da nak jonjikban ji pañpulugok do pi agim. Yan agim uñun da kabu nagim yombem asak.

9 Nak ji gat egipgum bisapmon nak anj pulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit uñun da nak dakon wadak wadak anj pulugawit. Nak jigi dima dam do nandagim, ae uñun nandak nandak sigin nandañ egisat.

10 Kristo dakon gen bamı nagon tosok, do nak asisi dayisat, amin kinda da anpak agim do naga do nandabowigisak dakon kositno Akaia provins amin kinda da arıpmi dima sopmanj namjak.

11 Nak mibili nido yan agim? Nak ji but dasi dima galaktañ damisat mibili yan do agim, ma? Uñun dimasi. Piñkop da nandisak, nak ji do but dasi galaktañ damisat.

12 Mani amın diwarí miñat aminyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wisik anjakwa nak da uñun kosit sopmanj yom do pini asat, ae yan sigin akdisat.

13 Uñun amin uñun yabekbi toptopmi, miňat aminyo paňkewal do pi aŋ. Uñun amin kulabik aŋek ji da Kristo dakon yabekbi bamisi yan pindatni do topmon da pi aŋ.

14 Ji uñun do díma wuriňpatni. Sunduk da iyi kulabik aŋek amin da tențenji dakon aŋelo kında yan koni do topmon da agisak.

15 Do uñun Sunduk dakon pi amini kisi kulabik aŋek amin da aŋpak kilegi dakon pi amin yan pindatni do topmon da pi ani kaŋ, ji uñun do díma wuriňpatni. Don pi awit uñun da arıpmónsi tomni yokwisi tímítداŋ.

Polyabekbi pi aŋek jığı mibili mibili pagit

16 Nak aeno yokenj. Ji nak do asi nandaŋ kokwino tagi díma yan díma nandaŋ namni. Mani ji da nak nandaŋ kokwini tagi díma amin kında yan nandaŋ kaŋ, uñun kisi tagi gìn. Mani bıkbık naminjakwa mano tímisok dí awigikenj.

17 Nak Amin Tagi dakon galaktok yolek gen on díma yosot. Nak nandaŋ kokwini tagi díma amin dagaňek naga dakon man awigisat.

18 Amín morapmi miktım dakon aŋpagon da mani pawıkwaŋ, do nakyo kisi yan gìn abej.

19 Ji disi do nin nandaŋ kokwinin tagisi yan nandaŋ, do nandaŋ kokwini tagi díma amin dakon geni nandak do kisik kisik aŋ.

20 Asi, amín da ji paňkewalek oman amini dep do aŋ, bo yosi kabokon da tímik mudonj, bo galaktokni yolni do paňkewalgaŋ, bo iyi dakon man pawıkwaŋ, bo ae mogim kulbak dikgaŋ bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabinj depmaňgaŋ.

21 Nak mayagi nandaŋek yaŋ dayisat, nin jikon anjpak uŋuden aneŋ dakon tapmimnin mĩni.

Mani amin kinda iyı dakon man awigisak kaŋ, nagayo kisi mano awigikeŋ gin. (Nak nandaŋ kokwini tagi díma amin da yaŋ yosot.)

22 Uŋun amin Ibru amin, ma? Nak yo kisi Ibru amin gin. Uŋun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Uŋun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni.

23 Uŋun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandaŋ kokwini tagi díma aminsi da yaŋ yosot.) Nak da uŋun amin yapmaŋek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae uŋun amin yapmaŋek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap uŋun pagim do nak da uŋun amin yapmaŋdat. Ae bisap morapmi palisi kímakgim.

24 Juda amin da nak amin baljok nap baŋ kosiri 39 yaŋ baljawit. Yaŋ uŋun bisap 5 kabí awit.

25 Bisap kapbi nak kindap kiriŋ baŋ baljawit. Bisap kindakon tip baŋ nikgwit. Bisap kapbi tap wakgakon agapbo tuwil kíwit. Kinda da tuwil kígit bisapmon nak tap idapmon pílin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit.

26 Bisap morapmi nak kosit dubagíkon kíŋapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin Juda amin da jigi namgwit, ae Amin Nwaknjwari Kabi da jigi namgwit. Ae kokup papmon, ae miktim kíbiri amin da arípmi díma egipmi timon, ae tap kwenon

pali kimakgim. Ae pañmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit.

27 Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi anek dipmin dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi anek bisap morapmi japmi mini egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandajek mirim imalno mini da egipgum.

28 Ae jigi diwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildari gildari pañmuwukbi morap do nandaba kik anek jigi madepsi pasat.

29 Pañmuwukbi kinda dakon tapmim mosok bisapmon nak dakon tapmim kisi mosok. Ae Yesu yolyol amin kinda amin kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon mosok bisapmon nak uñun do jampisi nandisat.

30 Nak mano awigikenji kañ, yo ni da tapmimno madep dima yan nolinban kosot, nak uñun bañ awigiken.

31 Piñkop, Amin Tagi Yesu dakon Piñkopni ae Datni nak top dima yosot yañsi nandisak. Nin toktogisi mani arjkisinen.

32 Damaskus egipgum bisapmon Kila Amin Madep Aretas dakon kila amini da nak abidañ dam tebanon nep do anek emat amini yoyinban kokup pap dakon tip dam madep dakon yoma kagakon nak abidok do kila anek akgwit.

33 Mani not diwari da nak gok kindakon nep manek tip dam dakon kosit gwagagon da nap anjawot anjakwa miiktimon pigigim. Yan anjakwa kila amin da kisiron da pulugan kinék kigim.

12

*Piñkop da yo morapmi Pol do dipmín yombemon
yolijban pindakgit*

¹ Nak naga dakon man awigikeñsi. Asi, uñun da nin tagi díma pañpulugosak, mani Amín Tagi da dipmín yombem ae yo pasili dí pañalon añ namgut uñun do dayikdisat.

² Nak Kristo yolyol amín kinda nandaj imisat, uñun bilak 14 mudañakwa Piñkop da abidañ añañ Kwen Kokup 3 kon uñudon awigi yipgut. Uñun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak díma nandisat, Piñkop dagin nandisak.

³⁻⁴ Nak nandisat, Piñkop da uñun amín añañ Paradaís kon awigigit. Uñun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak díma nandisat, Piñkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandañakwan gen ɻwakñwarisi, amín da tagi díma yogogi nandagit.

⁵ Nak uñun amín dakon mani tagi awigiken, mani naga dakon man díma awigiken. Nak naga tapmimno mìni yañsi nandisat, do mano awigiken kañ, tapmimno mìni do añek mano tagi awigiken.

⁶ Nak naga dakon man awigiken kañ, nak nandaj kokwini tagi díma amín da yañ díma yoken, nido nak gen bamisi yoken. Mani nak naga dakon man awigik do díma nandisat, nido amín da mano awigini do díma galak tosot. Uñun da anpakno gat ae gen yogokno gat pindagek uñun da tilagonjok mano awigini kañ uñun tagi.

Yo kisigi toñ yombem kinda da Pol sugagit

7 Piñkop da uñun yo pasili tagisi morap noligit, mani uñun yo morap do nandanek naga do kisik kisik díma abeñ do Piñkop da nandagit. Yañdo, yum kañakwan yo kisigi toñ yombem kinda da giptim timno sugagít. Uñun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi añ namisak.

8 Nak bisap kapbi Amin Tagi da uñun yo abidan maban kisak do bisit tebai agím.

9 Mani yañ nayigit, “Nak dakon tapmím amín tapmímni minikon pi tagisi asak, do nak nandan yawok gaminjek tagi añpulugokdisat.” Uñun da yañ nayigit, do nak abisok tapmímno míni da egisat uñun do kisik kisik asat, nido Kristo dakon tapmímni nagon tosak do nandisat.

10 Yañdo, Kristo dakon pi aňek tapmímno míni asak bisapmon, bo amín da yañba yokwi tok añ namañ, bo jígi mibili mibili da nak altan namañ, bo amín da nak aňupbal ak do pi añ bisapmon butno tagisi tañakwan egisat. Nido tapmímno míni bisapmon Piñkop da tapmím madep namisak.

Pol Korin amín dakon nandan gadat panjetban ak do nandisak

11 Gen on yosot uñun nandan kokwini tagi díma amín dakon gen, mani disi aňpak añ uñun pindagek yañ yosot. Asi, nak amín ísalí kinda, mani ji da nak do amín tagisi yañ yawit tam tagisi, nido uñun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak uñun dakon piñbini díma egisat.

12 Nak ji gat egipgumanj bisapmon pi morapmi agím uñun da nakyabekbi bamisi yañ dolinban disi kawit. Nak tebai agek jígi guramigek tilak masi

masimi, ae wasok tapmimi toŋ, ae pi tapmimi toŋ morapmi agim uŋjun da nak Piŋkop dakon pi naŋ agim yaŋ doligit.

13 Jikon aŋpak agim uŋudeŋ gin paŋmuwukbi diwarikon yaŋ gin agim. Yo kalonji kinda gin jikon dima agim, ji da nak paŋpulugok ani do jigi dima damgum. Uŋjun suŋ agim yaŋ nandaŋ? Yaŋ kaŋ diwarino yipmaŋ namni.

14 Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae uŋjun bisapmon kisi jigi dima dabəŋ. Nak ji dakon yo kabisi timit do dima nandisat, nak disi baŋ timit do nandisat. Disi nandaŋ, miŋat monjìyo da meŋ datyo paŋpulugok do yo dima paŋmuwukgaŋ, meŋ datyo da miŋat monjìyonı paŋpulugok do yo paŋmuwukgaŋ.

15 Nak but galak nandaŋek ji paŋpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi dabəŋ. Nak ji do but dasi madepsi galak taŋ damisat, do ji mibili nido nak do madepsi dima galak toŋ? Uŋjun tagi dima!

16 Asisi, nak jigi dima damgum, mani amin diwari da yaŋ yon, “Pol uŋjun nin da galaktokni yolneŋ do pasilikon da nin paŋkewalgit.”

17 Jikon amin di nak da yabekgo opgwit, uŋjun kabikon da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji paŋkiligeck yo kabisi timikgwit, ma?

18 Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae uŋjun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji paŋkiligeck yo kabisi timikgit? Uŋjun dimasi!

Taitus gat nit nandak nandaknit kalonjı ae aŋpaknit kalonjısı gin.

19 Ji da papia on manjiŋek nin da genin paŋteban ak do mandamaŋ yaŋ nandaŋ? Uŋjun dimasi. Nin egiŋ egipnин Kristokon tosok, ae Piŋkop da dabilon gen bamisi dayamaŋ. Notnonisi, yo morap aman uŋjun ji dakon nandaŋ gadat paŋteban ak do aman.

20 Nido nak abiŋ dandako aŋpak nak da si galak tosot uŋudeŋ aŋ amin di dima ekwa pindakgen yaŋ do nak timisok di pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba aŋpak ji da si galaktoŋ uŋudeŋ agak amin kinda da yaŋ dima di egipbom. Nak obiŋ dandako gen emat, ae amin do nandaba yokwi tok, ae butjap, ae disi dogin nandaŋek egip egip, ae amin do yaŋba yokwi tok, ae manji gen, ae piŋbit tiđok aŋpak, ae pi paŋupbal ak aŋpak, uŋjun aŋpak morap jikon tanjba pindakgen yaŋ do pasoldot.

21 Nak ae opbeŋ bisapmon Piŋkop da ji da dabilon abiŋ nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmі da aŋpak iŋjani morapmі, ae yumabi aŋpak mibili mibili awit. Nak obiŋ dandaken bisapmon ji but tobil dima aŋek uŋjun aŋpak yokwi morap sigin aba dandaken kaŋ, nak bupmisi nadakeŋ.

13

Korin amin nandaŋ gadatni dakon kila tagisi ani

1 Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Piŋkop gen papiakon gen yaŋ tosok:

“Amin bamori bo kapbi da amin kinda da suñ aban
kañek asi suñ agit yan yoni kañ, uñun bami
yan nandani.”

² Nak mibiltok opgum da ae uñun da manjikon
opbo egipgumañ bisapmon kalip yokwi awit amin
gat ae amin diwarí kisi mama gen yoyigim. Ae
abisok dubagikon egek aeno yan yoyisat, aeno
jikon tobil opben kañ, yokwi awit amin kobogi
yomdisat.

³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo
dima ji uñun kok do yon, do uñun añpak abo, nak
Kristo dakon gen abidanek yosot yanşı nandakdañ.
Kristo ji pañmiliç ak do tapmim wiñik dima asak,
jikon tapmimni madepsi.

⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni miñi nañ tilak
kindapmon añaqwit, mani abisok Piñkop da
tapmimon kalugi egisak. Nin uñun gat gadagiman
ae tapmimninyo kisi miñi, mani nin Piñkop da
tapmimon uñun gat kalugi egek ji pañpulugok do
pi akdamaj.

⁵ Ji nandan gadat bamisi añ bo dima, yan do disi
bañ pañkiligeñ pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan
egisak, ji uñun dima nandan? Uñun jikon dima
egisak kañ, nandan gadatji bami dima.

⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yan disi
kokwinigek nindani do nandisat.

⁷ Nin Piñkop da ji pañpulugañakwan yokwi kinda
dima ani do bisit amañ. Ji da nin do Kristo dakon
pi amin yan nindani yanjon da gen on dima yomanj.
Ji da nin do pi amin toptopmi yan tagi nandani,
mani yo madep uñun ji da añpak tagisi bañgin ani

do nandamanj.

8 Nido nin gen bam*i* abi*n* yip do yo k*î*nda ar*ipm*i dima anej. Nin gen bam*i* jo*n*j*t* dogin pi amanj.

9 Ji tebai agakwa nin dakon tapm*m*m m*î*n*i* a*n* bisapmon nin u*n*j*u*n do kisik kisik amanj. Ae ji nandanj gadat kalip tebai awit u*n*j*u*n ankaluk a*n*ek aesi tebai atni do b*î*s*it* amanj.

10 Amin Tag*i* da pini kila abe*n* do nak t*î*lak a*n*ek yan dagok a*n* namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon ob*n*j*i* ji dakon a*n*pak pa*n*j*m*ilip ak do gen tebai yok do dima galak tosot. Amin Tag*i* da ji dakon nandanj gadat pa*n*teban abe*n* do pi on namgut. Nandanj gadatji pa*n*upbal ake*n* do dima namgut.

Pol da galok gen yagit

11 Not kab*i*, nak gen wasip a*n*ek galok gen dayisat. Ji a*n*pakji pa*n*j*m*ilip a*n*ek kilegisi egipni. Geno nandanek guramitni. But kalonjon da yaworisi egipni. Yan a*n*jakwa Pi*n*kop but dasi galaktanj dami*n*ek but yawot damisak u*n*j*u*n da ji gat egipjak.

12 Pa*n*muwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Pi*n*kop dakon telagi pa*n*muwukbi idon ekwa*n* u*n*j*u*n da ji do gildat tag*i* yan dayanj.

13 Am*i*n Tag*i* Yesu Kristo dakon nandanj yawotni, ae Pi*n*kop dakon am*i*n do but dasi galak tanj yomyom a*n*pakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji pa*n*puluganjban but kalonjsi egipni dosi nandisat.

**PINKOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long
Niugini**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106